

TABU PRZEMOCY

Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia 2022

09-12 grudnia

Zainaugurowany w 2022 roku projekt TABU PRZEMOCY, organizowany przez Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia powstał z potrzeby ujawniania i nazywania zjawisk niepożądanych w środowisku teatralnym. Dyskusja o nadużyciach władzy, przemocy psychicznej, ekonomicznej, symbolicznej i fizycznej w polskim teatrze i szkołach artystycznych toczy się już od kilku lat i nadal wywołuje wiele emocji. Bolesne i złożone problemy środowiska zostały ujawnione dzięki indywidualnej odwadze i wysiłkowi osób, które zdecydowały się o nich mówić. Dostrzegamy i doceniamy rozwój tej przybierającej na sile dyskusji, zaangażowanie przedstawicieli środowiska teatralnego i działania zmierzające do poprawy sytuacji. TABU PRZEMOCY poszerza i pogłębia tę dyskusję w duchu otwartości, porozumienia, inkluzywności i wzajemnego szacunku. Mapuje różnorodne potrzeby i perspektywy oraz skuteczne mechanizmy i narzędzia zapobiegania przemocy, sposoby budowania relacji opartych na dobrej komunikacji i zaufaniu, by tworzyć bezpieczną przestrzeń w teatrach i szkołach artystycznych.

W ramach TABU PRZEMOCY odbywają się środowiskowe konsultacje wewnętrzne, debaty tematyczne i warsztaty poświęcone przemocy ekonomicznej, symbolicznej i psychicznej obecnej w systemie, cierpieniu osób doświadczających przemocy, potrzebie zadośćuczynienia i resocjalizacji, kryzysowi relacji i zaufania, narracji i językowi w dyskusji o przemocy, roli i odpowiedzialności mediów, odpowiedzialności i trudzie osób zarządzających instytucjami, oporowi przed zmianą, solidarności środowiska wobec nierówności, rozwiązaniom poprawiającym bezpieczeństwo pracy i budowaniu narzędzi do zarządzania zmianą. TABU PRZEMOCY jest w zamyśle przestrzenią uczenia się, poznawania różnych perspektyw, wzajemnego słuchania, dzielenia się refleksjami, wiedzą, wnioskami, przykładami dobrych praktyk i skutecznych rozwiązań. Chcemy wyjść z tego procesu mądrzejsi, bogatsi o nową wiedzę, otwarci na zmianę, która przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa w edukacji, kreacji i produkcji w dziedzinie teatru.

PIĄTEK, 9 grudnia

Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, os. Szkolne 26a

10:00 - 14:00

warsztaty: Przeciwdziałanie mobbingowi, dyskryminacji i przemocy emocjonalnej w środowisku teatralnym

prowadzenie: Monika Klonowska

Praca w grupie daje bezpieczną przestrzeń do analizy własnych doświadczeń, poznania i wypróbowania nowych metod przeciwstawiania się destrukcyjnym zachowaniom i postawom otoczenia. Brak reakcji ze strony osób poszkodowanych i obserwatorów, „zamiatanie konfliktów pod dywan”, zmowa milczenia – sugerują przyzwolenie, wzmagają siłę i poczucie bezkarności sprawców przemocy emocjonalnej. Warsztaty dają okazję do wzmocnienia postawy asertywnej i odwagi cywilnej, aby poszanowanie godności stało się standardem w środowisku teatralnym.

Zajęcia dotyczyć będą trudnych, niepożądanych zjawisk, które często towarzyszą pracy twórczej, takich jak przemoc psychiczna, mobbing, dyskryminacja, molestowanie seksualne.

Liczba miejsc ograniczona. Obowiązują zapisy: koordynacja@laznianowa.pl

Monika Klonowska od ponad 20 lat prowadzi warsztaty na temat zarządzania, współpracy, rozwiązywania konfliktów, przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji. Pracuje z procesem grupowym, kryzysami, konfliktami w zespołach, z instytucjami kultury, teatrami, zespołami w zmianie. Prowadzi projekt antymobbingowy: Antymobbing i dyskryminacja. Autorka publikacji, filmów szkoleniowych, webinarów, szkoleń e-learningowych na ten temat. Współpracuje z Akademią Teatralną (w Warszawie i Białymstoku), Akademią Sztuk Teatralnych (w Krakowie, Wrocławiu, Bytomiu) oraz Stowarzyszeniem Filmowców Polskich, prowadząc szkolenia antyprzemocowe, antymobbingowe i antydyskryminacyjne.

SOBOTA, 10 grudnia

Małopolski Ogród Sztuki, ul. Rajska 12

15:00

Wystąpienie Bartosza Szydłowskiego, dyrektora Międzynarodowego Festiwalu Boska Komedie

„Tabu przemocy” jako miejsce praktykowania kultury dialogu i działania na rzecz wzajemnego zrozumienia. Pogłębionej dyskusji o skutecznych mechanizmach, dobrych praktykach i narzędziach służących zapobieganiu przemocy, sposobach budowania relacji opartych na dobrej komunikacji i zaufaniu oraz tworzeniu bezpiecznej przestrzeni dla wszystkich zaangażowanych w proces pracy twórczej. Wreszcie, rozmowy o najważniejszych wyzwaniach stojących przed środowiskiem teatralnym.

15:15

Wystąpienie Olgi Brzezińskiej, kuratorki projektu „Tabu Przemocy”

Podsumowanie pierwszego roku projektu „Tabu przemocy”. Czego się nauczyliśmy? Co wiemy? Jak możemy wykorzystać zdobyte doświadczenia i wiedzę, by przeciwdziałać mechanizmom przemocy w polskim środowisku teatralnym? Jak chcemy, żeby było?

15:30 - 16:45

Debata I

Czas przełomu. Po rewolucji i przed rewolucją

Polskie środowisko teatralne znajduje się w szczególnym momencie – po rewolucji ujawnień i otwarciu dyskusji o niepożądanych zjawiskach, a przed kolejną rewolucją, jaką może być zmiana wyrażająca się przez systemowe rozwiązania, korektę postaw, nawyków i kultury współpracy w procesach twórczych, w połączeniu z aspektami społecznymi i środowiskowymi. Zmiana zaczyna się od opowiedzenia tego, co dotychczas spychane, marginalizowane i traktowane przedmiotowo. Co przed nami?

w debacie wezmą udział:

Joanna Heidtman, psycholożka i socjolożka, Instytut Socjologii UJ

Marcin Ilski, trener myślenia krytycznego i systemowego, ekspert w zakresie ramowania językowego

Waldemar Rapior, kulturoznawca, socjolog, red. książki „Bezkarci. Etyka w teatrze”

Małgorzata Wdowik, reżyserka, przewodnicząca Gildii Polskich Reżyserów i Reżyserów Teatralnych

Marta Rawtuszek socjolożka, Instytut stosowanych Nauk Społecznych UW

prowadzenie: Olga Brzezińska

17:00-18:15

Debata II

Instytucje, które się uczą

Teatr i szkoła teatralna powinny tworzyć warunki do pracy i współpracy, które są bezpieczne i chronią godność, podmiotowość i zapewniają najwyższe standardy. System ma chronić dobro wspólne i sprzyjać budowaniu kultury relacji, współpracy, szacunku i zaufania. Wymaga to szeregu kompetencji, które muszą podlegać ciągłej aktualizacji: umiejętności zarządzania zespołem, komunikacji bez przemocy, negocjowania i rozwiązywania konfliktów, świadomości i podejmowania działań antyprzemocowych. Nowe pokolenie studentów domaga się procesu kształcenia praktykowanego w sposób bezpieczny i etyczny. Pragną przygotowania do pracy twórczej i nauki takich praktyk, które pozwalają zachować swobodę ekspresji artystycznej z poszanowaniem własnej godności i granic. Jak szkoły odpowiadają na te potrzeby? Jak konfrontują przestarzałe metody pracy i mechanizmy władzy we własnych strukturach? Jakie zmiany systemowe zostały wprowadzone na rzecz przeciwdziałania przemocy, dyskryminacji, manipulacji? Wreszcie, jak w warunkach zmiany odbudować zaufanie i dobrą komunikację?

Jak wypracować reguły pracy, która daje najlepsze efekty artystyczne? Spojrzmy na mechanizmy przemocy obecne w systemie na poziomie ekonomicznym, symbolicznym i fizycznym i sposoby, jakimi teatry i szkoły teatralne uczą się z nimi konfrontować i im zapobiegać. Zakwestionowanie porządku, konserwowanego od lat fantazmatami i mitami typu „sztuka wymaga ofiar” początkuje długi proces zmiany myślenia. Propozycje systemowego przeciwdziałania przemocy, nakreślenia granic w pracy twórczej, powoduje obawy, że hamują proces twórczy. Jak wprowadzać słuszne zmiany i jednocześnie zachować jakość artystycznych działań?

w debacie wezmą udział:

Agata Adamiecka-Sitek, teatrolożka, badaczka teatru, wydawczyni i wykładowczyni i rzeczniczka praw studenckich Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie

Jakub Skrzywanek, dyrektor Teatru Współczesnego w Szczecinie

Nina Gabryś, Zewnętrzna Rzeczniczka ds. Etyki AST, Pełnomocniczka Prezydenta m. Krakowa ds. polityki równościowej

Tomasz Rodowicz, aktor, muzyk, reżyser, współzałożyciel i szef Stowarzyszenia Teatralnego Chorea oraz dyrektor artystyczny Fabryki Sztuki w Łodzi

prowadzenie: Olga Brzezińska

NIEDZIELA, 11 grudnia

Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, os. Szkolne 26a

10:00 - 14:00

warsztaty: Ciało wie

prowadzenie: Anna Zubrzycki

Żyjąc w oddzieleniu od ciała często przekraczamy swoje własne granice bądź pozwalamy przekraczać je innym. Nie czując, nie widząc sygnałów, które daje nam ciało niejednokrotnie doświadczamy sytuacji bądź zdarzeń, które naruszają naszą własną przestrzeń. Nie słuchając tego, co mówi nam nasze ciało przegapiamy te momenty, gdy powinniśmy zwrócić się ku sobie, zadbać o siebie, powiedzieć nie zamiast tak. Praktyka uważności daje nową perspektywę na własne doświadczenie. Uczy nas bycia świadomymi zachodzących w nas procesów. Pozwala na cofanie się o krok, by zobaczyć więcej i by nie reagować impulsywnie. Zwracając nas do ciała uczy czytać jego sygnały, a co za tym idzie umożliwia nam podejmowanie najlepszych dla nas decyzji związanych z tym, jak chcemy działać, biorąc siebie jako główny punkt odniesienia. Zapraszam na warsztat, podczas którego doświadczysz narzędzi otwierających na doznania z ciała, na czucie ciała, na powrót do ciała. Tego cudownego miejsca mądrości, które wie więcej, niż nam samym się może wydawać.

Liczba miejsc ograniczona. Obowiązują zapisy: koordynacja@laznianowa.pl

Anna Zubrzycki – założycielka i dyrektorka Mindfulness Association Polska.

Praktykuje medytację buddyjską i uważność od 1993 r. Ukończyła studia magisterskie z uważności na Uniwersytecie Aberdeen w Szkocji oraz trening dla supervisorów na Uniwersytecie Bangor oraz w Mindfulness Association UK. Główna nauczycielka prowadząca wszystkie kursy w obrębie Mindfulness Association Polska, obejmujące uważność (mindfulness), współczucie (compassion) i wgląd (insight), w tym również szkolenia dla przyszłych nauczycieli. Aktorka. W Polsce i na świecie uczy opartego na uważności treningu aktorskiego „Technika koordynacji” oraz technik wokalnych. Od 2018 roku prowadzi coroczny projekt artystyczno-społeczny "Błażnice", który podejmuje między innymi problem obecności i twórczej aktywności kobiet.

2014 do chwili obecnej – założycielka Fundacji Voices oraz działającej w jej ramach organizacji Mindfulness Association Polska, 2012 – dyrektorka artystyczna Brave Festival, 2011 – kuratorka Brave Festival, 1996 do 2014 – założycielka i główna aktorka Teatru Pieśń Kozła z Wrocławia, 1977 do 1993 – główna aktorka grupy teatralnej Gardzienice. Założycielka Rokpa Polska, oddziału fundacji charytatywnej Rokpa International.

15:00

Wystąpienie Justyny Rutkowskiej, psycholożki, psychoterapeutki, trenerki higieny psychicznej i członkini zespołu realizującego projekt „Tabu przemocy”

Rozumienie psychologiczne nie usprawiedliwia sprawców ani też ofiar, lecz daje przestrzeń do przyjrzenia się mechanizmom przemocy. Uwzględnienie historii życia wydaje się być najlepszą propozycją rozumienia wartości kultury braku oskarżeń. Pomyłki i błędy wpisane są w naszą naturę, a natura ludzka cechuje się komponentem złożoności. Analizowanie, rozumienie i mentalizowanie stanowią drogę do tego, by wśród ludzi wydarzało się mniej konfliktów, mniej błędów, porażek, zranień, krzywd, cierpienia, nienawiści, bólu... To, co jest dla nas szansą to zmiana mentalna, kompetencja rozumienia zjawisk psychologicznych, podstawowa wiedza w zakresie asertywności, ochrony swoich granic, świadomość swoich deficytów, mechanizmów kompensacyjnych po jakie sięgamy, a także świadomość obecności obok nas osób chorych, zaburzonych.

Małopolski Ogród Sztuki, ul. Rajska 12

15:30-16:45

Debata III

Jak rozmawiać o przemocy? Język kultury bez stygmatyzacji.

Najszybciej i najwięcej uczymy się w środowisku, które rozumie, że nikt nie jest nieomylny, że można pytać o wszystko, o wszystkim rozmawiać i dyskutować. Bezpieczne miejsce pracy, bezpieczny zespół to ten, który dopuszcza prawdziwą rzeczywistość tego co się dzieje na co dzień, który stwarza przestrzeń dla prawdy. Wyraża się to między innymi tym, że jest miejsce na ujawnianie, omawianie i rozwiązywanie sytuacji trudnych, konfliktowych. Potrzebujemy myślenia dalekowzrocznego, większej elastyczności, chęci rozumienia procesów intra i interpersonalnych, ale także potrzebujemy umiejętności powstrzymania się od impulsywnych reakcji i postaw, które charakteryzują się szybką reakcją, oceną, stygmatyzacją, atakiem. Dlatego tak istotne stają się komunikacja, język i narracja, a co za tym idzie, zmiana postawy i nawyków. Realizacja takiego celu wymaga udziału, wkładu i pracy zespołowej zarówno artystów, jak i zarządzających, liderów, decydentów i opiniotwórczych mediów. W jaki sposób możemy ze sobą otwarcie rozmawiać bez wpadania w pułapkę zawężonych narracji? Jak rozmawiać o przemocy bez przemocy i krzywdzenia?

w debacie wezmą udział:

Małgorzata Bogajewska, reżyserka, dyrektorka Teatru Ludowego w Krakowie
Paweł Dybel, filozof, profesor w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN i ISNS UW
Alina Kamińska, aktorka Teatru Bagatela
Jadwiga Koźmińska-Kiniorska, psychoterapeutka, psycholożka, superwizorka
Radosław Krzyżowski, aktor Narodowego Starego Teatru

prowadzenie: Justyna Rutkowska

17:00-18:15

Debata IV

Sprawiedliwość i odpowiedzialność

Fala świadectw osób, które doświadczyły przemocy przerwała milczenie wokół zastanego porządku i panujących obyczajów. Wobec pokrzywdzonych jesteśmy zobowiązani do uważnego i empatycznego słuchania, uznania prawomocności i wagi ich głosów. Dla osób doświadczających przemocy potrzebna jest efektywna ścieżka zgłoszenia nieprawidłowości, która zapewnia im ochronę prawną i w razie potrzeby psychologiczną. Potrzebne są procedury bezstronnego i rzeczywistego wyjaśniania wszystkich zgłaszanych przypadków, które będą służyć osobom doświadczającym przemocy i realizować konstytucyjną zasadę domniemania niewinności. Osoby winne przekroczenia prawa powinny zostać osądzone i ukarane przez powołane do tego instancje. Co jednak dzieje się z krzywdą, traumą i bólem tych, których doświadczenie przemocy, np. emocjonalnej, wymyka się katalogowi prawa? W jaki sposób może dokonać się zadośćuczynienie? Jak w przyszłości umożliwić powrót do pracy w teatrze osobom winnym przemocy? Będziemy rozmawiać o odpowiedzialności, uznaniu krzywd i win, o resocjalizacji i zadośćuczynieniu w duchu solidarności naprawczej. Poruszymy również temat odpowiedzialności mediów, aktywnie zaangażowanych w dyskusję o przemocy, ujawnianie nieprawidłowości i relacjonowanie przebiegu zgłoszonych przypadków.

w debacie wezmą udział:

Piotr Augustyniak, filozof i eseista, doktor habilitowany filozofii, współpracownik Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie oraz Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego, gdzie prowadzi cykle spotkań teatralno-filozoficznych
Katarzyna Kopczyk, aktorka, przewodnicząca Związku Zawodowego Aktorów Polskich w Teatrze Groteska
Anna Smolar, reżyserka TBC
Igor Stokfiszewski, badacz, uczestnik i inicjator działań z zakresu teatru społecznego, teatru wspólnoty i sztuki zaangażowanej, aktywista TBC
Michał Zadara, reżyser
prowadzenie: Olga Brzezińska

PONIEDZIAŁEK, 12 grudnia

Dom Utopii - Międzynarodowe Centrum Empatii, os. Szkolne 26a

10:00 - 14:00

warsztaty: Granice, narracja i intencja w komunikacji

prowadzenie: Justyna Rutkowska

Warsztat stworzy przestrzeń do rozwijania kultury braku oskarżeń i braku stygmatyzacji w relacji interpersonalnej oraz intrapersonalnej. Nie tylko w kontakcie z innymi, ale też z sobą możemy pielęgnować przytomny życzliwy stan umysłu, rozumienie złożoności natury ludzkiej oraz higienę emocjonalną. Wszystko po to, by zredukować wrogość, agresję i przemoc. By w to miejsce mogła pojawić się postawa bezpieczeństwa dla sytuacji trudnych związanych z nadużywaniem siebie w relacji z drugą osobą oraz nadużywaniem innych. Przyjrzymy się także podstawom asertywnej komunikacji, aby lepiej radzić sobie w obszarze granic.

Liczba miejsc ograniczona. Obowiązują zapisy: koordynacja@laznianowa.pl

Justyna Rutkowska – psycholożka, psychoterapeutka, od kilkunastu lat prowadzi VERSO Instytut Psychoterapii i Zdrowia. Zainteresowana jest psychosomatyką, higieną psychiczną, kulturą braku oskarżeń i braku stygmatyzacji, rozumieniem w miejsce oceniania. Aktualnie jest w zespole projektu „Tabu przemocy” Teatru Łażnia Nowa w Krakowie. Prowadzi zajęcia dla studentów Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS, szkół oraz świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych, ośrodków pomocy społecznej, ośrodków interwencji kryzysowej, powiatowych centrów pomocy rodzinie w całej Polsce. Przeprowadziła szkolenia i warsztaty dla kilkudziesięciu jednostek medycznych, oświatowych, resocjalizacyjnych i biznesowych w całej Polsce. Od 2017 r. organizuje w Tychach coroczne edycje Brain Awareness Week DANA.

Szczegółowe opisy poszczególnych wydarzeń: www.boskakomedia.pl